

INFORMACIJA O OBIMU I STRUKTURI
PRIVREDNIH DJELATNOSTI NA TERITORIJI PRIJESTONICE CETINJE
ZA 2021.GODINU

I OBLICI OBAVLJANJA PRIVREDNIH DJELATNOSTI

Zakonom o privrednim društvima određeni su oblici obavljanja privrednih djelatnosti i to kao **preduzetnici i privredna društva** (ortračko društvo O.D., komanditno društvo K.D., akcionarsko društvo A.D., društvo sa ograničenom odgovornošću D.O.O. i dio stranog društva).

Osim ovih subjekata pojedine turističke i ugostiteljske djelatnosti shodno Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu mogu obavljati i fizička lica.

A. **Preduzetnici** i fizička lica koja se bave privrednom djelatnošću na teritoriji Prijestonice Cetinje odnosno posjeduju odobrenje za obavljanje djelatnosti izdato od strane ovog Sekretarijata, ili su izvršili prijavljivanje djelatnosti (trgovina i zanatstvo) zastupljeni su u sljedećoj strukturi:

Vrsta privredne djelatnosti	Godina				
	2021.	2020.	2019.	2018.	2017.
	Broj privrednih subjekata				
Trgovinska djelatnost	75	76	80	77	82
Ugostiteljska i turistička djelatnost	38	40	41	41	44
Zanatska djelatnost	16	17	17	17	19
Djelatnost javnog prevoza	14	18	19	16	13

Od 38 subjekata koji se bave ugostiteljskom i turističkom djelatnošću 18 su preduzetnici, a 20 su fizička lica od kojih se 15 bavi pružanjem ugostiteljskih usluga u **domaćinstvu** i to smještajem u sobama za iznajmljivanje turistima (28 soba sa ukupno 54 ležaja), turističkim apartmanima (četiri apartmana 8 ležaja), pet stanova za iznajmljivanje turistima sa ukupno 23 ležajeva i kuća za iznajmljivanje turistima smještajnog kapaciteta dva ležaja. Pet (5) fizičkih lica bavi se pružanjem ugostiteljskih usluga u **seoskom domaćinstvu** koje se sastoje u degustaciji vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića kao i domaćih proizvoda iz sopstvene proizvodnje.

Od ukupnog broja subjekata koji obavljaju turističku djelatnost 12 su žene od čega 7 imaju status preduzetnica, a 5 obavljaju djelatnost u svojstvu fizičkog lica.

Ukupan broj lica koja obavljaju zanatsku djelatnost je 16 i to: frizeri 4, staklorezac 1, vodoinstalater 1, pranje motornih vozila 3, auto-električar 1, opravka i održavanje aparata za domaćinstvo 1, ugradnja stolarije 1, kamenorezac 1, auto-mehaničar 1, usluge pripremanja publikacija za štampanje na računaru 1 i izrađivanje barki i jedrilica 1.

Od 16 lica koje se bave zanatskom djelatnošću 4 su preduzetnice.

Javni prevoz putnika u drumskom saobraćaju - taxi prevoz putnika obavljaju 14 preduzetnika i jedna preduzetnica sa ukupno 20 vozila.

Od ukupno 75 objekata u kojima se obavlja trgovinska djelatnost njih 41 su u vlasništvu 36 lica koji imaju prebivalište na teritoriji Prijestonice Cetinje. Od ovih 36 lica koji se bave trgovinskom djelatnošću njih 15 su preduzetnice.

B. Privredna društva

Poslovne jedinice koje posluju u okviru privrednih društava, a posjeduju odobrenje za rad odnosno izvršili su prijavljivanje djelatnosti (trgovina i zanatstvo) zastupljene su na sljedeći način:

Vrsta privredne djelatnosti	Godina				
	2021.	2020.	2019.	2018.	2017.
	Broj privrednih subjekata				
Trgovinska djelatnost	247	245	240	248	253
Ugostiteljska i turistička djelatnost	71	66	72	71	71
Zanatska djelatnost	26	23	21	23	22
Djelatnost javnog prevoza	3	2	3	3	3

Od subjekata koji obavljaju ugostiteljsku i turističku djelatnost izdvajamo ugostiteljske objekte iz nadležnosti ovog Sekretarijata koji su i kategorisani od strane istog: restoran „Konak“ Zabrđe bb. , kategorija 4 zvjezdice vlasništvo DOO „No limit co“, restoran „Kole“ BCJ Br.12., kategorija 3 zvjezdice vlasništvo DOO „Nova varoš“.

Od strane ovog Sekretarijata izdato je 10 odobrenja društvima sa ograničenom odgovornošću za pružanje usluga iznajmljivanje vozila bez vozača (poslovnice rent-a-car-a).

Nadležno Ministarstvo je iz svoje nadležnosti izdalo odobrenja za sljedeće turističko-ugostiteljske objekte:

1. D.O.O. „Izbor“ Bar, Hotel „Grand“ Cetinje, kapaciteta 194 ležaja, kategorija tri zvjezdice,
2. Javna ustanova „Lovćen-Bečići“ Cetinje, mali hotel „Ivanov konak“ sa depadansom Ivanova korita, kapaciteta 26 ležaja, kategorija četiri zvjezdice,
3. Javna ustanova „Sportski centar“ Cetinje , Mali hotel „Sport-in“ Cetinje, kapaciteta 26 ležaja, kategorija dvije zvjezdice,
4. Javna ustanova „Lovćen-Bečići“ Cetinje, Omladinski hostel „Ivanova korita“ Ivanova korita, kapaciteta 175 ležaja,
5. JU „Lovćen-Bečići“ Cetinje, Turistička agencija „Ivanova korita“ Cetinje ul.Bajova br.2., (organizator putovanja),
6. Turistička agencija „Bon voyage“ – organizator putovanja, Balšića Pazar br.7.,
7. D.O.O. „Smokvica“ Budva - Nacionalni restoran „Vladika“ Jezerski vrh Lovćen,
8. D.O.O. „Bastadur“ Cetinje – etno selo Bastadur Njeguši - Erakovići, smještajnog kapaciteta 35 ležaja,
9. D.O.O. „Niksan Čavor“ Kotor Hotel „Monte Rosa“ na Ivanovim koritima, smještajnog kapaciteta 60 ležaja, kategorija četiri zvjezdice,
10. D.O.O. „Monturs“ Cetinje, Turistička agencija „Mon Tours“ Cetinje Balšića Pazar bb., (posrednik u organizovanju putovanja),
11. D.O.O. „Gradska Cetinje“ Mali hotel „Gradska Cetinje“ Dvorski trg br.5., smještajnog kapaciteta 18 ležaja, kategorija 5 zvjezdica.

Izmjenama i dopunama Zakona o turizmu i ugostiteljstvu („Službeni list Crne Gore”, broj 25/19) na nadležno ministarstvo je sa organa lokalne uprave prenešena nadležnost za izdavanje odobrenja za pružanje usluga u seoskom domaćinstvu i shodno navedenom je od strane istog izdato 5 odobrenja za pružanje navedenih usluga i to u Rijeci Crnojevića, Lipi dobrskoj i Dubokom dolu - Dide po 1 odobrenje i u Rvašima 2, ukupno 20 smještajnih jedinica sa 32 ležaja.

Zanatske i uslužne djelatnosti (26) zastupljene su u sljedećim oblicima:

- štamparska 1 (Štamparija A.D. „Obod“ Cetinje),
- frizersko-kozmetičarska 6 (D.O.O. „Belissima“ Cetinje, D.O.O. „Star taxi“ Cetinje, D.O.O. „Zoran M“ Cetinje, D.O.O. „Vuko“ Cetinje, D.O.O. „Modni studio Đuro“ Cetinje i D.O.O. „Marko M&M“),
- opravka vozila 5 (D.O.O. „Mama mia“ Cetinje, D.O.O. „Mondial“ Cetinje, D.O.O. „Tomanović“ Cetinje, D.O.O. „Huter“ Cetinje i D.O.O. „Efel motors“ Cetinje),
- pjeskarenje suvim ledom 1 (D.O.O. „Crymont“ Cetinje),
- čišćenje i održavanje klima uređaja 1 (D.O.O. „Eco Montenegro“ Cetinje),
- vulkanizerske usluge 3 (D.O.O. „Eurogum“ Cetinje, D.O.O. „Mama mia“ Cetinje i D.O.O. „Royal travel“ Cetinje),
- izrada suvenira 2 (D.O.O. „Format sistem“ Cetinje i DOO „Art plus &Co“ Cetinje),
- stolarska 2 (D.O.O. „Ceting“ Cetinje i D.O.O. „Drvoluk“ Cetinje) i
- djelatnost pružanja usluga pranja motornih vozila 1 (D.O.O. „Vulkanizer Toto“ Cetinje),
- auto-električarska 2 (D.O.O. „Auto elektriika Pejaković“ Cetinje i D.O.O. „Auto servis Vulević“ Cetinje),
- knjigovezačka djelatnost 1 (D.O.O. „Cicero Cet“ Cetinje),
- krojačka djelatnost (D.O.O. „MMS Plus“ Cetinje).

Javni prevoz putnika u drumskom saobraćaju – taxi prevoz putnika na teritoriji Prijestonice Cetinje obavljaju 2 privredna društava sa ukupno 12 vozila i javni prevoz putnika u unutrašnjem lokalnom prigradskom linijskom drumskom saobraćaju obavlja jedno privredno društva sa jednim vozilom.

II PODACI O REGISTROVANIM PRIVREDNIM SUBJEKTIMA KOJI IMAJU POSLOVNO SJEDIŠTE NA TERITORIJI PRIJESTONICE

Na osnovu podataka dobijenih uvidom u „LRC - business intelligent system“, (sajt: www.boniteti.ba), broj privrednih subjekata (preduzetnici i privredna društva) koji su registrovani u CRPS-u, sa poslovnim sjedištem na teritoriji Prijestonice Cetinje je 762. Pregled subjekata po djelatnostima dat je u sledećem pregledu:

1. Poljoprivreda , šumarstvo i ribolov (7)

- biljna i stočarska proizvodnja - 6
- ribolov i akvakultura - 1

2. Vađenje ruda i kamena (2)

- vađenje metalnih ruda - 1
- vađenje ostalih ruda i kamena - 1

3. Prerađivačka industrija (110)

- proizvodnja prehrambenih proizvoda - 54
- proizvodnja pića - 6
- proizvodnja tekstila - 1
- proizvodnja odjeće - 3
- proizvodnja kože - 2
- prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja - 9

- proizvodnja papira i proizvoda od papira - 5
- štampanje i umnožavanje - 9
- proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda - 1
- proizvodnja proizvoda od gume - 4
- proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda - 5
- proizvodnja gotovih metalnih proizvoda - 4
- proizvodnja mašina i uređaja - 4
- proizvodnja namještaja - 1
- ostala prerađivačka industrija - 2
- 4. Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom (1)**
- 5. Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda (4)**
- sakupljanje otpada, reciklaža - 3
- sakupljanje, pročišćavanje i sabdijevanje vodom - 1
- 6. Građevinarstvo (73)**
- visokogradnja - 32
- niskogradnja - 3
- specijalizovane građevinske djelatnosti - 38
- 7. Trgovina na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala (300)**
- trgovina na veliko i malo motornim vozilima - 66
- trgovina na veliko - 130
- trgovina na malo - 104
- 8. Prevoz i skladištenje (65)**
- kopneni prevoz - 51
- skladištenje i pomoćne djelatnosti u prevozu - 14
- 9. Djelatnosti pružanja smještaja, te priprema i usluživanje hrane (87)**
- smještaj - 14
- djelatnost usluživanja hrane i pića - 73
- 10. Informacije i komunikacije (21)**
- izdavačke djelatnosti - 1
- proizvodnja filmova, snimanja - 5
- emitovanje programa - 2
- telekomunikacije - 1
- računarsko programiranje, savjetovanje - 12
- 11. Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1)**
- 12. Poslovanje nekretninama (11)**
- 13. Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (44)**
- pravne i računovodstvene djelatnosti - 7
- upravljačke djelatnosti i savjetovanje u vezi sa upravljanjem - 15
- arhitektonske i inženjerske djelatnosti - 13
- naučno istraživanje i razvoj - 1
- promocija (reklama, propaganda) - 3
- ostale stručne, naučne i tehničke djelatnosti - 2
- veterinarske djelatnosti - 3
- 14. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (36)**
- djelatnost iznajmljivanja i davanja u zakup - 19
- turističke agencije - 10
- zaštitne i istražne djelatnosti - 1
- održavanje zgrada - 1
- kancelarijske, administrativne i pomoćne djelatnosti - 5

II ANALIZA DJELATNOSTI

Praćenjem i analizom tokom prethodnih kalendarskih godina, obima i vrsta djelatnosti sadržanih u ovoj informaciji može se zaključiti da se u toku ljetnje turističke sezone (period maj-septembar) najviše povećava broj subjekata koji obavljaju trgovinsku djelatnost (šandovi, tezge i slično), u manjem obimu broj subjekata koji obavljaju ugostiteljsku ili turističku djelatnost (iznajmljivanje vozila, iznajmljivanje ostalih prevoznih sredstava - motorcikala, pružanje turističkih usluga koje uključuju sportsko-rekativne i avanturističke aktivnosti - vožnja na sajli zip line), dok ostale djelatnosti ostaju na istom ili neznatno promijenjenom obimu tokom čitave godine.

U ovoj godini ,kao i u prethodnoj, usljed pandemije COVID-19 virusa nije se sezonski tokom ljeta bitnije povećavao broj subjekata koji obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost. Tokom 2021.godine Prijestonica je donijela set mjera za podršku privrednicima i građanima Prijestonice Cetinje pa je između ostalog u oblasti turističke djelatnosti, a ista se između ostalog ogleda u :

- oslabljanju plaćanja lokalne komunalne takse po osnovu zauzimanja javne površine (taksi stajališta, ugostiteljske terase, bilbordi, rashladne izložbene vitrine, šandovi i drugi pokretni objekti) po zahtjevu obveznika za 2021.godinu;

- oslobađanju plaćanja naknade za korišćenje puta i putnog zemljišta pored opštinskih i nekategorisanih puteva za pristup komercijalnim objektima za period od 01.7.2021.godine do 31.12.2021.godine;

- datim preporukama privrednim društvima "Vodovod i kanalizacija" Cetinje i Komunalno d.o.o. Cetinje da oslobode plaćanja svojih usluga za period od 01.4.2021.godine do 30.6.2021.godine resotrane, barove, kafiće, butike i druge objekte koji zbog korona virusa i privremenih mjera Komisije za borbu protiv zarazne bolesti COVID-19 ne obavljaju djelatnost.

Prema prikazanoj strukturi i obimu privrednih djelatnosti da se zaključiti da su na području Prijestonice Cetinje kao oblik organizovanja privrednih subjekata najviše zastupljena privredna društva i preduzetnici, tako da imaju važnu ulogu u ekonomskom razvoju Prijestonice.

Najveći broj privrednih društava je društvo sa ograničenom odgovornošću (D.O.O.) koje mogu osnovati fizička ili pravna lica ulaganjem novčanih ili nenovčanih sredstava radi ostvarivanja profita, a njegovi osnivači odgovaraju za obaveze društva do iznosa svojih uloga. Ova društva mogu osnovati jedno ili više fizičkih lica, mogu imati najviše 30 članova, a utvrđeni iznos osnivačkog kapitala ne može biti manje od 1 eura, mala su po prometu i broju zaposlenih i imaju standardan program djelatnosti. Ista su se pokazala kao vrlo elastična za prilagođavanja promjenama na tržištu u uslovima slabljena tražnje kada pada kupovna moć stanovništva.

Uočava se da nema rasta osnivanja akcionarskih društava koja predstavljaju najpoznatiji i ekonomski najznačajniji oblik korporativnih preduzeća.

III USLOVI ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI

Da bi otpočeli sa poslovnim aktivnostim iz oblasti trgovine i zanatstva privredna društva i preduzetnici nemaju obavezu da obezbjeđuju odobrenje za rad, već podnose pisanu prijavu kojom prijavljuju početak obavljanja djelatnosti kao i promjene i odjavu istih.

Što se tiče turističke i ugostiteljske djelatnosti Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu je pojednostavljen postupak izdavanja odobrenja za obavljanje istih. Tako je propisano da za dobijanje odobrenje za obavljanje djelatnosti u ugostiteljskim objektima za pružanje usluga, pripremanje usluživanje hrane i pića: restoran (klasični i specijalizovani), picerija, konoba, grupa kafe-barovi, catering objekti, objekti brze hrane kao i objekti jednostavnih usluga uz zahtjev stranka prilaže dokaz o svojini ili zakupu ugostiteljskog objekta, dokaz za poslovođu

ugostiteljskog objekta i popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar, dok dokaz o registraciji u Centralnom registru privrednih subjekata pribavlja nadležni organ koji izdaje odobrenje po službenoj dužnosti. Na osnovu takvog podnesenog zahtjeva nadležni organ lokalne uprave u postupku izdavanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti utvrđuje ispunjenost minimalno-tehničkih uslova u pogledu prostora, uređaja i opreme ugostiteljskog objekta i izdaje odobrenje.

U nadležnosti lokalne uprave je i kategorizacija ugostiteljskih objekata za: kuće za stanovanje, turističke apartmane, sobe za iznajmljivanje (najviše 10 smještajnih jedinica odnosno 20 ležaja za fizička lica), restoran klasični i specijalizovani. Utvrđena kategorija izdaje se na period od 3 godine.

Za usluge smještaja turista nadležni organ izdaje rješenje o upisu u Centralni turistički registar u roku od 8 dana od dana podnošenja prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti smještaja.

Istim propisom data je mogućnost da ugostiteljski objekat može imati dvije vrste ugostiteljskih objekata ako su za svaku od njih ispunjeni minimalno-tehnički uslovi propisani ovim zakonom.

Privredna društva i preduzetnici mogu privremeno ili trajno prestati sa obavljanjem ugostiteljske djelatnosti, tako što nadležnom organu koji je izdao odobrenje za rad dostavljaju pisano obavještenje tri dana prije, a najkasnije danom privremenog ili trajnog prestanka obavljanja djelatnosti, odnosno ponovnog otpočinjanja obavljanja djelatnosti. U slučaju trajnog prestanka obavljanja djelatnosti nadležni organ donosi rješenje o ukidanju odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i rješenja o upisu u CTR.

Prema prikazanoj strukturi privrednih djelatnosti na teritoriji Prijestonice Cetinje najviše je i dalje zastupljena trgovinska djelatnost, dok je zanatska djelatnost na istom nivou kao i prethodnih godina. Primjetno je da su deficitarne zanatske djelatnosti: časovničarska, dimnjačarska, fotografska, krojačka, limarska, keramičarska, molerska, parketarska, obučarska i slično.

IV PRIJEDLOG MJERA

U cilju poboljšanja poslovnog ambijenta na teritoriji Prijestonice potrebno je nastaviti tendenciju daljeg smanjenja lokalnih poreza, taksa i naknada.

Pandemija COVID-19 virusa je pokazala ranjivost privrednih djelatnosti, naročito turizma bez obzira na svu pomoć koja se ogleda u kratkoročnim mjerama. Potrebno je nastaviti intezivno planirati mjere za razvoj proizvodnih djelatnosti, nastaviti na izgradnji putne i vodovodne infrastrukture koja će doprinijeti bržem razvoju naročito seoskog područja, kao i nastavak podrške turističkoj djelatnosti.

Osnivanjem Društva sa ograničenom odgovornošću "Agencija za razvoj i podršku poslovanja" Cetinje stvorena je pretpostavka stvaranju boljeg poslovnog ambijenta za obavljanje privrednih djelatnosti.

Takođe je potrebno donijeti urbanistički projekat za Rijeku Crnojevića čije nepostojanje predstavlja smetnju odnosno biznis barijeru za razvoj preduzetništva u Rijeci Crnojevića.

Prijestonica će i dalje nastojati da iz svoje nadležnosti podržava i podstiče razvoj privrednih djelatnosti, u granicama mogućnosti, a naročito djelatnost proizvodnje hrane, čime bi se povećala uposlenost radno sposobnog stanovništva kao i interesovanje investitora.

SEKRETARIJAT ZA FINANSIJE I EKONOMSKI RAZVOJ

Branka Radović, dipl. ecc
SEKRETARKA